

Till:

info@academedia.se; kommunstyrelsen@alingsas.se; registrator; kommun@askersund.se; info; kommunen@bjurholm.se; kommun@borgholm.se; registrator@bra.se; bracke@bracke.se; do; info@elevernasriksforbund.se; kommunen@eslov.se; kommun@finspang.se; info@folkbildningsradet.se; info@friskola.se; info@funktionsratt.se; info@foraldralliansen.nu; kommun@gnosjo.se; stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se; registrator; registrator; kommunen@horby.se; info@ideburenskola.se; registrator; imy; info@engelska.se; kommun@jokkmokk.se; registrator; kommunstyrelse@jonkoping.se; kommun@kil.se; kommun@kiruna.se; knivsta@knivsta.se; diariet.ks@kungsor.se; info@kunskapsskolan.se; hk; info@lo.se; info; kommunstyrelsen@malmo.se; kommun@malung-salen.se; info@mariestad.se; ks@markaryd.se; mora.kommun@mora.se; info; registrator; kommun@nordanstig.se; kommun@nykoping.se; kommun@orust.se; kundcenter@partille.se; registrator kansli; Regelrådet; justitieombudsmannen@jo.se; fub@fub.se; sameskolstyrelsen; kontakt@sobona.se; kommunstyrelsen@solna.se; spsm; skolinspektionen; registrator; info@vrskolor.se; kommunstyrelsen@stockholm.se; sundsvalls.kommun@sundsvall.se; kommun@sunne.se; remisser@svensktnaringsliv.se; kansli@saco.se; info@sverigeselevkarer.se; info@sverigeselevrad.se; sfs@sfs.se; registrator@skr.se; remiss@sverigeslarare.se; info@sverigesskolledare.se; sakerhetspolisen@sakerhetspolisen.se; info; registrator; varmdo.kommun@varmdo.se; registrator

Kopia:

betankande@elanders.com; U Registrator;

Ärende:

Remiss av promemorian Utökad kontroll av uppgifter belastningsregistret- Svar senast 2 augusti 2024

Datum:

den 5 april 2024 14:44:43

Bilagor:

[2024-04-05_Remissmissiv.pdf](#)

Du får inte e-post ofta från u.gv@regeringskansliet.se. [Se varför det här är viktigt.](#)

Rättschefen Eva Lenberg har beslutat om remittering

Remittering av promemorian Utökad kontroll av uppgifter belastningsregistret

[Promemoria Utökad kontroll av uppgifter i belastningsregistret - Regeringen.se](#)

[Remiss av promemorian Utökad kontroll av uppgifter i belastningsregistret - Regeringen.se](#)

Remissinstanser

- 1 AcadeMedia AB
- 2 Alingsås kommun
- 3 Arbetsförmedlingen
- 4 Askersunds kommun
- 5 Barnombudsmannen
- 6 Bjurholms kommun
- 7 Borgholms kommun
- 8 Brottsförebyggande rådet
- 9 Bräcke kommun
- 10 Diskrimineringsombudsmannen
- 11 Elevernas riksförbund
- 12 Eslövs kommun
- 13 Finspångs kommun
- 14 Folkbildningsrådet
- 15 Friskolornas riksförbund
- 16 Funktionsrätt Sverige

- 17 Föräldraalliansen
- 18 Gnosjö kommun
- 19 Göteborgs kommun
- 20 Göteborgs universitet
- 21 Högskolan Dalarna
- 22 Hörby kommun
- 23 Idéburna skolors riksförbund
- 24 Institutet för mänskliga rättigheter
- 25 Integritetsskyddsmyndigheten
- 26 Internationella Engelska skolan i Sverige AB
- 27 Jokkmokks kommun
- 28 Justitiekanslern
- 29 Jönköpings kommun
- 30 Kils kommun
- 31 Kiruna kommun
- 32 Knivsta kommun
- 33 Kungsörs kommun
- 34 Kunskapsskolan i Sverige AB
- 35 Kriminalvården
- 36 Landsorganisationen i Sverige (LO)
- 37 Landsrådet för Sveriges barn- och ungdomsorganisationer
- 38 Malmö kommun
- 39 Malung-Sälens kommun
- 40 Mariestads kommun
- 41 Markaryds kommun
- 42 Mora kommun
- 43 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor
- 44 Myndigheten för yrkeshögskolan
- 45 Nordanstigs kommun
- 46 Nyköpings kommun
- 47 Orust kommun
- 48 Partille kommun
- 49 Polismyndigheten
- 50 Regelrådet
- 51 Riksdagens ombudsmän (JO)
- 52 Sameskolstyrelsen
- 53 Sobona
- 54 Solna kommun
- 55 Specialpedagogiska skolmyndigheten

- 56 Statens skolinspektion
- 57 Statens skolverk
- 58 Stiftelsen Viktor Rydbergs skolor
- 59 Stockholms kommun
- 60 Sundsvalls kommun
- 61 Sunne kommun
- 62 Svenskt näringsliv
- 63 Sveriges akademikers centralorganisation (SACO)
- 64 Sveriges elevkårer
- 65 Sveriges elevråd
- 66 Sveriges förenade studentkårer
- 67 Sveriges Kommuner och Regioner
- 68 Sveriges Lärare
- 69 Sveriges Skolledare
- 70 Säkerhetspolisen
- 71 Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)
- 72 Umeå universitet
- 73 Universitets- och högskolerådet
- 74 Värmdö kommun
- 75 Örebro universitet

Remissvaren ska ha kommit in till Utbildningsdepartementet **senast den 2 augusti 2024**. Svaren bör lämnas per e-post till u.remissvar@regeringskansliet.se.

Ange diarienummer U2024/01028 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Eva Lenberg
Rättschef

Vänligen

Gunilla Qvarsebo
Kanslisekreterare
Utbildningsdepartementet
Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten
103 33 Stockholm
Tel. 08-405 38 34
Mobil 076-762 21 36
gunilla.qvarsebo@regeringskansliet.se
www.regeringen.se

Utbildningsdepartementet

Remiss av promemorian Utökad kontroll av uppgifter i belastningsregistret

Remissinstanser

1. AcadeMedia AB
2. Alingsås kommun
3. Arbetsförmedlingen
4. Askersunds kommun
5. Barnombudsmannen
6. Bjurholms kommun
7. Borgholms kommun
8. Brottsförebyggande rådet
9. Bräcke kommun
10. Diskrimineringsombudsmannen
11. Elevernas riksförbund
12. Eslövs kommun
13. Finspångs kommun
14. Folkbildningsrådet
15. Friskolornas riksförbund
16. Funktionsrätt Sverige
17. Föräldraalliansen
18. Gnosjö kommun
19. Göteborgs kommun

20. Göteborgs universitet
21. Högskolan Dalarna
22. Hörby kommun
23. Idéburna skolors riksförbund
24. Institutet för mänskliga rättigheter
25. Integritetsskyddsmyndigheten
26. Internationella Engelska skolan i Sverige AB
27. Jokkmokks kommun
28. Justitiekanslern
29. Jönköpings kommun
30. Kils kommun
31. Kiruna kommun
32. Knivsta kommun
33. Kungsörs kommun
34. Kunskapsskolan i Sverige AB
35. Kriminalvården
36. Landsorganisationen i Sverige (LO)
37. Landsrådet för Sveriges barn- och ungdomsorganisationer
38. Malmö kommun
39. Malung-Sälens kommun
40. Mariestads kommun
41. Markaryds kommun
42. Mora kommun
43. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor
44. Myndigheten för yrkeshögskolan
45. Nordanstigs kommun
46. Nyköpings kommun
47. Orust kommun
48. Partille kommun
49. Polismyndigheten

50. Regelrådet
51. Riksdagens ombudsmän (JO)
52. Sameskolstyrelsen
53. Sobona
54. Solna kommun
55. Specialpedagogiska skolmyndigheten
56. Statens skolinspektion
57. Statens skolverk
58. Stiftelsen Viktor Rydbergs skolor
59. Stockholms kommun
60. Sundsvalls kommun
61. Sunne kommun
62. Svenskt näringsliv
63. Sveriges akademikers centralorganisation (SACO)
64. Sveriges elevkårer
65. Sveriges elevråd
66. Sveriges förenade studentkårer
67. Sveriges Kommuner och Regioner
68. Sveriges Lärare
69. Sveriges Skolledare
70. Säkerhetspolisen
71. Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)
72. Umeå universitet
73. Universitets- och högskolerådet
74. Värmdö kommun
75. Örebro universitet

Remissvaren ska ha kommit in till Utbildningsdepartementet **senast den 2 augusti 2024**. Svaren bör lämnas per e-post till u.remissvar@regeringskansliet.se. Ange diarienummer U2024/01028 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Eva Lenberg
Rättschef

Regeringskansliet

Promemoria

2024-04-05
U2024/01028

Utbildningsdepartementet

Utökad kontroll av uppgifter i belastningsregistret

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1134) om belastningsregister.....	4
2 Den registerkontroll som görs i dag är inte tillräcklig.....	6
2.1 Barn och elever måste skyddas mot påverkan som syftar till radikaliserings.....	6
2.2 Barn och elever ska skyddas mot rekryteringsförsök till brottslig verksamhet.....	6
2.3 Registerkontroll är ett led i att skydda barn och elever	7
3 Nuvarande reglering.....	7
3.1 Bestämmelser i grundlagen och barnkonventionen	7
3.2 Reglering om uppvisande av registerutdrag i skollagen.....	8
3.3 Fler brott omfattas av registerkontroll vid ägar- och ledningsprövning	9
3.4 Terroristbrottslagen	10
3.5 Involverande av underårig i brottslighet.....	11
4 Registerkontrollen ska utökas	11
5 Konsekvenser för den personliga integriteten	14
5.1 Behandlingen av personuppgifter är förenlig med EU:s dataskyddsförordning	14
5.2 Intrånget i den personliga integriteten är proportionerligt.....	15
6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	16
7 Konsekvenser	17
7.1 Vad ska uppnås med förslaget?	17
7.2 Vilka berörs av förslaget?.....	17
7.3 Förslaget medför inga nya åtaganden för kommunerna eller inskränkningar i den kommunala självstyrelsen	18
7.4 Konsekvenser för enskilda huvudmän	18
7.5 Konsekvenserna för statliga myndigheter är få	18
7.6 Konsekvenserna för dem som kommer att bli föremål för registerkontroll	19
7.7 Konsekvenserna för elever och barn innebär ett ökat skydd mot att utsättas för brott	19
7.8 Konsekvenserna är positiva även ur ett funktionshinderperspektiv	19
7.9 Konsekvenser för jämställdheten.....	20
7.10 Konsekvenser för de integrationspolitiska målen och målet för regeringens politik mot utanförskap.....	20

7.11	Konsekvenser relaterade till Sveriges medlemskap i Europeiska unionen	20
Referenser		21

Sammanfattning

En utredare har fått i uppdrag att biträda Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) med att bl.a. göra en översyn av vilka brott som bör ingå dels i det utdrag ur belastningsregistret som enligt skollagen ska uppvisas av den som erbjuds en anställning eller på annat sätt ska anlitas eller tas emot inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet, dels i den registerkontroll som kan göras av en person som är över 15 år och som är folkbokförd där pedagogisk omsorg ska bedrivas (U 2024 B). I avvaktan på utredarens förslag lämnas i denna promemoria förslag på vissa nya brott som bedöms angelägna att snabbt föra in i regleringen om registerkontroll.

Vilka brott som ska omfattas av registerkontrollen regleras i förordningen (1999:1134) om belastningsregister. Registerkontrollen föreslås, förutom där angivna brott, även omfatta uppgifter om domar, beslut eller strafförelägganden där påföljd har dömts ut eller åtalsunderlåtelse meddelats för brottet involverande av en underårig i brottslighet enligt 16 kap. 5 a § brottsbalken och brott som omfattas av terroristbrottslagen (2022:666) eller motsvarande äldre lag.

Ändringen i förordningen om belastningsregister föreslås träda i kraft den 1 december 2024.

1 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1999:1134) om belastningsregister

Härigenom föreskrivs att 22 § förordningen (1999:1134) om belastningsregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §¹

Ett registerutdrag enligt 9 § andra stycket 1 lagen (1998:620) om belastningsregister ska endast innehålla uppgifter om domar, beslut eller *straffförelägganden* där

1. någon annan påföljd än böter har dömts ut,

2. dagsböter har dömts ut för brott mot 3 kap. 5 §, 4 kap. 4 och 5 §§, 8, 9 och 14 kap. samt 17 kap. 1, 2 och 4 §§ brottsbalken eller lagen (2014:307) om straff för penningtvåtsbrott, eller

3. böter har dömts ut för brott som avses i 6 kap. 8 och 10 §§ samt 16 kap. 11 § brottsbalken, narkotikastrafflagen (1968:64), lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel, vapenlagen (1996:67), vapenförordningen (1996:70) och äldre vapenlagstiftning.

Om påföljden även avser något annat brott än de som anges i första stycket 2 och 3, ska också uppgifter om det brottet lämnas ut.

Ett registerutdrag enligt 9 § andra stycket 2 lagen om belastningsregister som den enskilde begär med hänvisning till bestämmelser i skollagen (2010:800) ska endast innehålla uppgifter om domar, beslut eller straffförelägganden där påföljd har dömts ut eller åtalsunderlåtelse

Ett registerutdrag enligt 9 § andra stycket 1 lagen (1998:620) om belastningsregister ska endast innehålla uppgifter om domar, beslut eller *straffförelägganden* där

1. någon annan påföljd än böter har dömts ut,

2. dagsböter har dömts ut för brott mot 3 kap. 5 §, 4 kap. 4 och 5 §§, 8, 9 och 14 kap. samt 17 kap. 1, 2 och 4 §§ brottsbalken eller lagen (2014:307) om straff för penningtvåtsbrott, eller

3. böter har dömts ut för brott som avses i 6 kap. 8 och 10 §§ samt 16 kap. 11 § brottsbalken, narkotikastrafflagen (1968:64), lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel, vapenlagen (1996:67), vapenförordningen (1996:70) och äldre vapenlagstiftning.

Om påföljden även avser något annat brott än de som anges i första stycket 2 och 3, ska också uppgifter om det brottet lämnas ut.

Ett registerutdrag enligt 9 § andra stycket 2 lagen om belastningsregister som den enskilde begär med hänvisning till bestämmelser i skollagen (2010:800) ska endast innehålla uppgifter om domar, beslut eller straffförelägganden där påföljd har dömts ut eller åtalsunderlåtelse

meddelats för brott mot 3 kap. 1, 2 och 6 §§, 4 kap. 1 §, 6 kap., 8 kap. 6 § och 16 kap. 10 a § brottsbalken. Om påföljden eller åtalsunderlåtelsen även avser något annat brott, ska också uppgifter om det brottet lämnas ut.

meddelats för brott mot 3 kap. 1, 2 och 6 §§, 4 kap. 1 §, 6 kap., 8 kap. 6 §, 16 kap. 5 a och 10 a §§ brottsbalken *eller terroristbrottslagen (2022:666) eller motsvarande äldre lag*. Om påföljden eller åtalsunderlåtelsen även avser något annat brott, ska också uppgifter om det brottet lämnas ut.

Ett registerutdrag enligt 9 § andra stycket 4 lagen om belastningsregister som den enskilde begär med hänvisning till bestämmelser i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid vissa boenden som tar emot barn ska endast innehålla uppgifter om domar, beslut eller strafförelägganden där påföljd har dömts ut eller åtalsunderlåtelse meddelats för brott mot 3 kap. 1, 2, 5 och 6 §§, 4 kap. 1–2 och 4–5 §§, 6 kap., 8 kap. 5 och 6 §§, 16 kap. 8, 9 och 10 a §§ brottsbalken, narkotikastrafflagen, lagen om förbud mot vissa dopningsmedel, lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor, 6 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling och 11 kap. 4 § alkohollagen (2010:1622) samt medverkan och försök till sådana brott. I fråga om brott som avses i 6 kap. brottsbalken, narkotikastrafflagen och lagen om förbud mot vissa dopningsmedel ska utdraget också innehålla uppgifter om domar, beslut och strafförelägganden där påföljd har dömts ut eller åtalsunderlåtelse meddelats för förberedelse, stämpling och underlåtenhet att avslöja brott. Om påföljden eller åtalsunderlåtelsen även avser något annat brott, ska också uppgifter om det brottet lämnas ut.

Ett registerutdrag enligt 9 § andra stycket 5 lagen om belastningsregister som den enskilde begär med hänvisning till bestämmelser i lagen (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder ska endast innehålla uppgifter om domar, beslut eller strafförelägganden där påföljd har dömts ut eller åtalsunderlåtelse meddelats för brott mot 3 kap. 1, 2 och 6 §§, 4 kap. 1 §, 6 kap., 8 kap. 6 § och 16 kap. 10 a § brottsbalken. Om påföljden eller åtalsunderlåtelsen även avser något annat brott, ska också uppgifter om det brottet lämnas ut.

Ett registerutdrag enligt 9 § andra stycket 6 lagen om belastningsregister som den enskilde begär med hänvisning till bestämmelser i lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn ska endast innehålla uppgifter om domar, beslut eller strafförelägganden där påföljd har dömts ut eller åtalsunderlåtelse meddelats för brott mot 3 kap. 1, 2 och 6 §§, 4 kap. 1 §, 6 kap., 8 kap. 6 § och 16 kap. 10 a § brottsbalken. Om påföljden eller åtalsunderlåtelsen även avser något annat brott, ska också uppgifter om det brottet lämnas ut.

Denna förordning träder i kraft 1 december 2024.

2 Den registerkontroll som görs i dag är inte tillräcklig

Det är viktigt att barn och elever garanteras en trygg och säker skolgång. Barn och unga som befinner sig i förskola, skola, fritidshem eller annan pedagogisk verksamhet är beroende av att de vuxna som de kommer i kontakt med där tar sina uppdrag på allvar och står upp för de demokratiska värderingar som sådan verksamhet ska präglas av.

2.1 Barn och elever måste skyddas mot påverkan som syftar till radikalisering

Barn och elever som befinner sig i skolan ska inte behöva utsättas för extremistiska eller andra olämpliga budskap som skulle kunna leda till radikalisering. Av Skolinspektionens tillsynsbeslut framgår att det förekommit kopplingar mellan våldsbejakande extremistmiljöer och skolverksamhet (Skolinspektionen 2019, 2020, 2021, 2022a och b). I samtliga fall hade Säkerhetspolisen bedömt och underrättat Skolinspektionen om att eleverna riskerade att utsättas för radikalisering och rekrytering till miljöer som accepterar våld eller brottslighet som metod för politisk förändring.

Den våldsbejakande extremismen i består i huvudsak av tre grupper: den s.k. autonoma miljön (vänsterextremism), vit maktmiljön (högerextremism) och den våldsbejakande islamistiska extremistiska miljön. Studier visar att dessa miljöer består av organisationer, grupper och nätverk som är beredda att begå eller uppmana andra att begå brott för att nå ideologiska syften. Flera hundra personer har under 2000-talet också rest från Sverige till konfliktområden utomlands för att delta i terrorismrelaterad träning och strid (SOU 2019:49, Totalförsvarets forskningsinstitut 2017). Regeringen har under senare år konstaterat att det varje år utförs åtskilliga terroristattentat i världen. Terrorism är ett av de allvarigaste hoten mot demokratin, det fria utövandet av mänskliga rättigheter och den ekonomiska och sociala utvecklingen. Ett framgångsrikt arbete mot terrorism bygger även på effektiva förebyggande åtgärder mot våldsbejakande extremism (prop. 2021/22:133 s. 65, prop. 2022/23:73 s. 14).

2.2 Barn och elever ska skyddas mot rekryteringsförsök till brottslig verksamhet

Många brott, inte minst grova brott, begås i dag inom ramen för någon form av samarbete mellan olika personer och antalet sammanslutningar i den kriminella miljön har ökat. Tillsammans med den våldsutveckling som skett har detta lett till ett större fokus på att bekämpa organiserad brottslighet och kriminella nätverk. Det dödliga våldet har ökat på senare år och det är i stor utsträckning skjutvapenvåld i den kriminella miljön som står

för ökningen (prop. 2022/23:53 s. 24–26). Brottsförebyggande rådet (Brå) visar i en rapport att Sverige ligger högt i fråga om dödligt våld med skjutvapen jämfört med andra europeiska länder (Brå 2021).

Polismyndigheten har tillsammans med flera andra myndigheter tagit fram en lägesbild av organiserad brottslighet 2023. Den visar att allt yngre gärningspersoner begår grova våldsbrott (Polismyndigheten m.fl. 2023). Unga, i synnerhet pojkar, löper ökad risk att rekryteras och involveras på olika sätt i kriminella sammanhang. Att allt fler och yngre barn och unga dras in i brottslig verksamhet som bedrivs av kriminella nätverk utgör ett stort problem. Detta är allvarligt både för de enskilda som dras in i en kriminell miljö och för samhället i stort. Att tidigt involveras i kriminalitet kan medföra en rad ogynnsamma följder för inträdet till studier och arbetsliv, men också äventyrande av liv, hälsa och trygghet (prop. 2022/23:53 s. 27–28 och 79).

2.3 Registerkontroll är ett led i att skydda barn och elever

För att säkerställa att vuxna som arbetar inom skolväsendet eller inom annan pedagogisk verksamhet är lämpliga för sina respektive roller är det nödvändigt att arbetsgivare kan kontrollera om de har begått allvarliga brott. Inför ett erbjudande av anställning eller annat mottagande i sådan verksamhet ska därför enligt bestämmelser i skollagen ett belastningsregisterutdrag visas upp (se avsnitt 3). Även den som är över 15 år och som är folkbokförd där pedagogisk omsorg enligt 25 kap. skollagen (2010:800) ska bedrivas kan behöva visa upp ett sådant utdrag. Nuvarande kontroll omfattar emellertid inte vissa allvarliga brott som har tillkommit som en reaktion på samhällsutvecklingen och omvärldsläget, såsom t.ex. brott mot terroristbrottslagen och brottet involverande av underårig i brottslighet.

3 Nuvarande reglering

3.1 Bestämmelser i grundlagen och barnkonventionen

Staten ska enligt regeringsformen (RF) verka för att barns rätt tas till vara (1 kap. 2 § RF). Sverige ska vidare följa Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), som är svensk lag sedan den 1 januari 2020. Barnkonventionen utgår från principen om barnets bästa, principen om rätt till liv och utveckling, principen om rätten att framföra sina åsikter och få dem respekterade samt principen om icke-diskriminering. Barn har enligt barnkonventionen rätt till skydd mot övergrepp och utnyttjande av varje slag. Enligt artikel 34 ska staterna skydda barn mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp.

Med barn avses varje människa under 18 år. I all utbildning och annan verksamhet enligt skollagen som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt (1 kap. 10 § skollagen). Enligt artikel 4 i barnkonventionen ska konventionsstaterna vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder, administrativa åtgärder och andra åtgärder för att genomföra barns rättigheter enligt konventionen.

3.2 Reglering om uppvisande av registerutdrag i skollagen

Den som erbjuds en anställning inom förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola eller sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. skollagen (exempelvis familjedaghem) ska visa upp ett utdrag ur belastningsregistret. Det gäller även för personer som inte ska anställas, men som erbjuds eller tilldelas arbete inom verksamheten på i huvudsak samma villkor som vid en anställning. Registerkontroll ska också göras av personer som under utbildning till en lärar- eller förskollärarexamen eller yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning tilldelas plats för verksamhetsförlagd del av utbildningen inom en verksamhet som omfattas av obligatorisk registerkontroll. Detsamma gäller deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program som tilldelas plats för arbetspraktik eller annan programinsats inom sådan verksamhet. Registerutdraget ska visas upp för den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller på annat sätt ta emot någon och utdraget ska vara högst ett år gammalt. Den som inte har visat upp ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten. Kontroll av ett registerutdrag ska dokumenteras genom en anteckning om att utdraget har visats upp. Anteckningen ska göras av den inom verksamheten som beslutar om att anställa, anlita eller ta emot någon. Någon annan dokumentation om kontrollen får inte göras (2 kap. 31 och 32 §§ skollagen).

Det är inte någon förutsättning för anställning att anteckningar i registret saknas. Arbetsgivaren avgör själv om en arbetssökande med anteckning i registerutdraget ändå kan anställas (prop. 2007/08:28 s. 6 och 7).

En person som är 15 år eller äldre och är folkbokförd där pedagogisk omsorg ska bedrivas, ska på begäran av kommunen också visa upp ett utdrag ur belastningsregistret. Utdraget ska vara högst ett år gammalt. Om ett registerutdrag inte visas upp, får verksamheten inte bedrivas. Kontrollen av registerutdraget ska endast dokumenteras genom att kommunens handläggare antecknar att utdraget har visats upp (25 kap. 2 a § skollagen).

En enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv enligt bestämmelser i skollagen har rätt att få ett begränsat utdrag ur registret. Registerutdraget ska endast innehålla uppgifter om domar, beslut eller strafförelägganden där påföljd har dömts ut eller åtalsunderlåtelse meddelats för mord, dråp, grov och synnerligen grov misshandel, människorov, sexualbrott, grovt rån samt barnpornografibrott och grovt barnpornografibrott. Om påföljden eller åtalsunderlåtelsen även avser något annat brott, ska också uppgifter om det brottet lämnas ut (9 § andra stycket 2 lagen

[1998:620] om belastningsregister och 22 § tredje stycket förordningen om belastningsregister).

Bestämmelser om registerkontroll av anställda inom skolväsendet infördes ursprungligen i lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg, som trädde i kraft den 1 januari 2001. I förarbetena till lagen anförde regeringen att ett registerutdrag som är avsett för användning vid registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg endast bör innehålla sådana uppgifter som kan vara av betydelse vid en lämplighetsprövning med syfte att förebygga övergrepp mot barn och ungdomar. I detta sammanhang var det enligt regeringen främst uppgifter om sexualbrott som är av intresse. Detta gällde inte bara uppgifter om sexualbrott mot barn utan om alla sådana brott. Varje sexualbrott innebär att förövaren visar brist på hänsyn och likgiltighet för andra människor och deras integritet. När det gällde skydd mot andra övergrepp än sexuella var det enligt regeringen främst uppgifter om våldsbrott som kunde vara av betydelse (prop. 1999/2000:123 s. 29).

3.3 Fler brott omfattas av registerkontroll vid ägar- och ledningsprövning

För att enskilda ska godkännas som huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och fritidshem krävs bland annat att den enskilde bedöms lämplig. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. En sökande ska inte anses som lämplig om det finns en risk för att barn eller elever i den verksamhet som ansökan avser kommer att utsättas för våld, tvång eller hot, diskriminering eller kränkande behandling, eller påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket (2 kap. 5 och 5 b §§ skollagen). Motsvarande bedömning ska göras av enskild som ansöker om att bli huvudman för pedagogisk omsorg (25 kap. 10 § skollagen).

Uppgifter om vissa brott, som lett till en annan påföljd än böter ska lämnas ut från belastningsregistret om det begärs av Statens skolinspektion eller en kommunal myndighet i ärenden om godkännande som enskild huvudman enligt skollagen. I samband med att regleringen i skollagen av ägar- och ledningsprövningen sågs över och uppdaterades i början på 2020-talet, se propositionen Tydligare krav på fristående förskolor, skolor och fritidshem med konfessionell inriktning (prop. 2021/22:157), gjordes en översyn över vilka brott som ska omfattas av sådan registerkontroll. Den 2 januari 2023 infördes således nya bestämmelser som gav tillståndsmyndigheterna rätt att begära ut fler uppgifter från belastningsregistret vid ägar- och ledningsprövning, bl.a. uppgifter om terroristbrott.

Registerutdrag i samband med ägar- och ledningsprövning omfattar numera brott mot 3, 4, 6, 8–11, 13–17 eller 20 kap. brottsbalken, 1 § andra stycket eller 4 a § lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott, narkotikastrafflagen (1968:64), skattebrottslagen (1971:69), lagen

(1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel, lagen (1992:860) om kontroll av narkotika, 11 kap. 4 § alkohollagen (2010:1622), lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor, 5 eller 6 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling, bidragsbrottslagen (2007:612), lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott, 19 kap. 1, 2 eller 3 § spellagen (2018:1138) eller terroristbrottslagen eller motsvarande äldre lag (16 b § förordningen om belastningsregister).

Det är således betydligt fler brott som omfattas av den registerkontroll som görs i samband med prövning av enskilda som ska ges tillstånd att bedriva verksamhet på skolområdet än som omfattas av registerkontroll av t.ex. personer som söker anställning på en skola.

3.4 Terroristbrottslagen

I terroristbrottslagen finns bestämmelser om terrorism och annan särskilt allvarlig brottslighet. För terroristbrott döms den som begår eller försöker begå ett uppsåtligt brott om gärningen allvarligt kan skada ett land eller en mellanstatlig organisation, och gärningen begås i avsikt att injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller en del av en befolkning, otillbörligen tvinga ett offentligt organ eller en mellanstatlig organisation att vidta eller att avstå från att vidta en åtgärd, eller allvarligt destabilisera eller förstöra grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturer i ett land eller i en mellanstatlig organisation (4 § terroristbrottslagen).

I terroristbrottslagen finns vidare ett särskilt straffansvar för den som har samröre med en terroristorganisation om gärningen är ägnad att främja, stärka eller understödja terroristorganisationen (5 §). Det är också straffbart att finansiera terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet (6 §). För offentlig uppmaning till terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet döms den som i ett meddelande till allmänheten uppmanar eller på annat sätt söker förleda till terroristbrott, särskilt allvarlig brottslighet eller viss annan brottslighet (7 §). Den som söker förmå någon annan att begå eller på annat sätt medverka till bland annat terroristbrott eller särskild brottslighet kan dömas för rekrytering till terrorism (8 §). Vidare utgör utbildning och resa för terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet särskilda brott (9 och 10 §§).

Den 1 juni 2023 trädde en lagändring i kraft som innebär ett särskilt straffansvar för den som deltar i verksamheten i en terroristorganisation på ett sätt som är ägnat att främja, stärka eller understödja terroristorganisationen (4 a §). För att det ska röra sig om deltagande i en terroristorganisation måste det finnas en konkret och kvalificerad anknytning till organisationen. Omständigheter som visar på en sådan anknytning är t.ex. att någon har agerat på uppdrag av organisationen eller har ställt sig under den organisationens ledning (prop. 2022/23:73 s. 71).

3.5 Involverande av underårig i brottslighet

För involverande av underårig i brottslighet döms den som för brott eller brottslig verksamhet anlitar, betalar, instruerar eller överlämnar egendom till någon som inte har fyllt arton år och därigenom, eller på annat liknande sätt, involverar honom eller henne i brottet eller den brottsliga verksamheten (16 kap. 5 a § brottsbalken). Detta gäller även om den som begår en sådan gärning inte haft uppsåt till men varit oaktsam beträffande omständigheten att den andra personen inte fyllt arton år. Om involverandet med hänsyn till den ringa skillnaden i ålder eller utveckling mellan den som har begått gärningen och den andra personen eller annars är uppenbart mindre allvarligt, ska inte dömas till ansvar.

Straffbestämmelsen infördes den 1 juli 2023. I förarbetena anges att det inte är en förutsättning för straffansvar att unga involveras i brottslighet mot sin vilja, vilket ofta inte är fallet. Skyddsintresset för straffbestämmelsen är primärt samhällets intresse att unga inte dras in i kriminalitet snarare än den unges eget intresse att inte bli involverad (prop. 2022/23:53 s. 82).

4 Registerkontrollen ska utökas

Förslag: Det utdrag ur belastningsregistret som ska uppvisas i samband med att en enskild ska anställas, anlitas eller på annat sätt tas emot inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet ska omfatta brott mot terroristbrottslagen eller motsvarande äldre lagstiftning och brottet involverande av underårig i brottslighet.

Skälen för förslaget

Omvärldsläget och förändrad lagstiftning innebär att det finns skäl att ändra reglerna om registerkontroll inför anställning

Den nuvarande regleringen avseende den registerkontroll som ska utföras när någon ansöker om anställning i t.ex. en skola eller i ett fritidshem, trädde i kraft den 1 januari 2001. Det har inte gjorts någon översyn över vilka brott som ska omfattas av registerkontrollen sedan regleringen infördes för drygt 20 år sedan. I förarbetena till den nuvarande regleringen anges att det främsta syftet med kontrollen är att skydda barn mot övergrepp (avsnitt 3). Sedan dess har dock brottsligheten och omvärldsläget förändrats, flera nya brott har införts i brottsbalken och specialstraffrätten och barn och elever behöver numera skyddas mot mer än övergrepp. De behöver bl.a. skyddas mot påverkan som syftar till att radikaliseras och mot försök att rekrytera dem till brottslighet. Det innebär att fler brott än i dag kan behöva omfattas av den registerkontroll som ska göras inför anställning, anlitan eller annat mottagande inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet. Detsamma gäller för kontrollen av den som är över 15 år och som är folkbokförd där pedagogisk omsorg ska bedrivas. Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) har därför beslutat ett upp-

drag till en utredare som ska biträda Regeringskansliet med att lämna förslag om ökade möjligheter till kontroll av uppgifter i belastningsregistret. Utredaren ska bland annat föreslå vilka ytterligare brott som ska inkluderas i det utdrag ur belastningsregistret som en enskild ska visa upp inför att denne ska anställas eller på annat sätt tas emot inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet (U 2024:B). Med hänsyn till den långa tid som har gått sedan regleringen infördes krävs det en gedigen genomgång av vilka brott som ska läggas till. Det kommer därför att ta viss tid innan de förslag som utredaren lämnar kan träda i kraft. Det finns därför skäl att redan i denna promemoria lämna förslag på vissa nya brott som bedöms angelägna att snabbt föra in i regleringen om registerkontroll inför anställning, anlitanande eller annat mottagande inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet.

Terroristbrott bör omfattas av registerkontrollen – inte enbart vid ägar- och ledningsprövning

Utbildningen inom skolväsendet ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling (1 kap. 4 och 5 §§ skollagen). Enligt läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet är människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor de värden som skolan ska gestalta och förmedla (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr22). Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Det är viktigt att skydda barn och unga inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet från att utsättas för extremistiska eller våldsbejakande budskap eller radikaliserings, som står i strid med de värderingar som skolan ska präglas av.

Av avsnitt 2 framgår att det i vissa fall funnits kopplingar mellan våldsbejakande extremistmiljöer och skolverksamhet. Våldsbejakande organisationer, grupper och nätverk har visat sig vara beredda att begå eller uppmana andra att begå brott för att nå ideologiska syften, exempelvis terroristbrott. Personer som är aktiva i sådana extremistiska miljöer bör inte ges möjlighet att påverka barn och unga inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet. Det är därför särskilt angeläget att överväga om den typen av brott bör kunna framgå av det utdrag ur belastningsregistret som ska uppvisas i samband med exempelvis anställning inom skolväsendet. Det behöver finnas ett tillräckligt underlag inför beslut om anställning, anlitanande eller annat mottagande i sådan verksamhet. Det kan t.ex., förutom anställning, handla om personer som under sin lärar- eller förskolläraryt utbildning eller yrkesutbildning inom kommunal vuxen-

utbildning tilldelas plats för verksamhetsförlagd del av utbildningen inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet.

Den som ska fatta ett beslut om anställning, anlitande eller annat mottagande inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet behöver, för att kunna rekrytera eller anlita lämpliga personer, få kännedom om att det finns domar avseende terroristbrott eller annat brott som omfattas av terroristbrottslagen. Det föreslås därför att brott mot terroristbrottslagen ska omfattas av den registerkontroll som ska göras enligt skollagen. Innan den nu gällande terroristbrottslagen trädde i kraft den 1 juli 2022, fanns bestämmelser om motsvarande brott i lagen (2003:148) om straff för terroristbrott (terroristbrottslagen), lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet (rekryteringslagen) och lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall (finansieringslagen). Det är viktigt att även brott mot någon av de tidigare lagarna omfattas av registerkontrollen.

Det föreslås även att registerkontroll av den som är över 15 år och som är folkbokförd där pedagogisk omsorg ska bedrivas utökas på motsvarande sätt.

Involverande av underårig i brottslighet

Barn och unga behöver också skyddas mot att rekryteras till brottslighet. Som anges i avsnitt 2 har det blivit allt vanligare att barn och unga dras in och utnyttjas i verksamhet som bedrivs av kriminella nätverk. Det är också allt yngre personer som dras in i gängkriminalitet och som begår grova våldsbrott. Denna utveckling är allvarlig både för samhället i stort och för de enskilda som dras in i en kriminell miljö. En bestämmelse som innebär att personer som involverar barn och unga i brottslighet kan dömas har med anledning av denna utveckling införts i brottsbalken (avsnitt 3).

Personer som på olika sätt arbetar eller verkar i skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet har ett stort inflytande över de barn och unga som de kommer i kontakt med. Det är viktigt att sådana vuxna inte använder sin position för att rekrytera eller dra in unga i brottslighet.

Huvudmän inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet ansvarar för att barn och unga skyddas mot sådan påverkan och att de som arbetar inom verksamheten är lämpliga för sina respektive uppdrag. För att kunna göra en grundlig lämplighetsprövning inför anställning krävs att det finns ett fullgott beslutsunderlag där det finns möjlighet för huvudmännen att bedöma eventuella risker för att barn och unga kan komma att utnyttjas i kriminellt syfte. Det framgår dock inte av det registerutdrag som ska uppvisas inför anställning eller motsvarande om den som söker anställningen tidigare har dömts för att ha rekryterat unga till brott.

Det är av yttersta vikt att den som har för avsikt att anställa eller annars ta emot en person inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet får kännedom om att denne tidigare har dömts för brottet involverande av underårig i brottslighet. Det är också viktigt att kommunen kan kontrollera om den som är över 15 och folkbokförd där pedagogisk verksamhet ska bedrivas är dömd för sådant brott. På sådant sätt kan risken minskas för att fler unga börjar begå brott och involveras i kriminella nätverk.

Det föreslås därför att brottet involverande av underårige i brottslighet ska omfattas av det registerutdrag som ska uppvisas enligt skollagen.

5 Konsekvenser för den personliga integriteten

5.1 Behandlingen av personuppgifter är förenlig med EU:s dataskyddsförordning

Bedömning: Den utökade belastningsregisterkontrollen är förenlig med dataskyddsregleringen.

Skälen för bedömningen: Bestämmelser om personuppgiftsbehandling finns bland annat i EU:s dataskyddsförordning, dvs. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) och i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

Regleringen i skollagen om att belastningsregisterutdrag ska uppvisas i stället för att lämnas infördes den 1 juli 2021. I förarbetena till ändringen gjordes en bedömning av den nya bestämmelsens förenlighet med dataskyddsregleringen. Regeringen konstaterade att dataskyddsförordningen ska tillämpas på sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis företas på automatisk väg samt på annan behandling än automatisk av personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register. En anteckning om att registerutdrag har visats upp kommer att avse en viss fysisk person, vilket enligt regeringens bedömning innebär att det är fråga om en personuppgift. Dataskyddsförordningen kan bli tillämplig avseende en sådan anteckning, om informationen struktureras på ett sådant sätt att det med lätthet går att återfinna den för senare användning. För behandling av personuppgifter gäller de allmänna principer som anges i artikel 5 i dataskyddsförordningen och för att behandlingen ska vara laglig krävs det också att det finns en rättslig grund för behandlingen enligt artikel 6 i förordningen. Eftersom en anteckning om att ett registerutdrag visats upp sker i syfte att fullgöra en skyldighet enligt skollagen, kan personuppgiftsbehandlingen enligt regeringens bedömning ske med stöd av den rättsliga grunden rättslig förpliktelse i artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen. Syftet med behandlingen är fastställt i nationell rätt. Att den som gör kontrollen tar del av innehållet i registerutdraget och antecknar att ett registerutdrag visas upp utan att något om innehållet i utdraget noteras, innebär enligt regeringen inte en behandling av uppgifter om lagöverträdelse enligt artikel 10 i dataskyddsförordningen (prop. 2020/21:152 s. 40–41).

Förslaget om att fler uppgifter ska omfattas av den registerkontroll som ska göras innebär inte att fler uppgifter ska antecknas av arbetsgivare efter

att registerutdraget har visats upp. Det finns därför ingen anledning att göra någon annan bedömning av behandlingens förenlighet med dataskyddsregleringen än vad som gjorts i tidigare förarbeten.

5.2 Intrånget i den personliga integriteten är proportionerligt

Bedömning: Intresset av att skydda barn och elever väger tyngre än intresset av skydd för den personliga integriteten hos den som erbjuds arbete.

Skälen för bedömningen

Utgångspunkter för bedömningen

Respekten för individens självbestämmande och integritet är grundläggande i en demokrati. Det är viktigt att göra en noggrann analys av om de förslag som lämnas är förenliga med bestämmelserna om skyddet för den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter. När ett intrång i den personliga integriteten ska bedömas måste en avvägning göras utifrån berörda intressen. Vid en sådan avvägning ska hänsyn tas till syftet med och behovet av vad det aktuella intrånget kan förväntas innebära. Det ska ställas mot den inverkan som intrånget har för den enskilde. Integritetsintrånget ska inte vara större än nödvändigt utifrån vad som ska uppnås med behandlingen. I denna bedömning ska behovet av eventuella kompletterande säkerhetsåtgärder vägas in.

Utöver dataskyddsregleringen finns det skyddsreglering för den personliga integriteten både i regeringsformen och i olika internationella rättsakter. Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen). Vissa fri- och rättigheter får begränsas, bland annat skyddet mot intrång som innebär övervakning och kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Begränsningarna får endast göras för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle (2 kap. 20 och 21 §§ regeringsformen).

Av regeringsformen framgår vidare att lag eller annan föreskrift inte får meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Enligt Europakonventionen har var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens (artikel 8.1). Åtnjutandet av denna rättighet får inte inskränkas annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till bl.a. förebyggande av brott eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter (artikel 8.2).

Förslaget innebär ett proportionerligt intrång i den personliga integriteten

Avgörande för frågan om registerkontrollen ska utökas är avvägningen mellan å ena sidan intresset av skydda barn och unga och å andra sidan skyddet för den personliga integriteten. En uppgift om att en viss person dömts för brott är integritetskänslig. De flesta vill inte att en sådan uppgift om dem ska spridas. Att det registerutdrag som ska uppvisas kommer att omfatta fler brott innebär att fler integritetskänsliga uppgifter kommer att spridas, förutsatt att den enskilde väljer att visa upp ett utdrag med sådana uppgifter. Det ska i detta sammanhang erinras om att regleringen innebär att det är den enskilde själv som begär ut registerutdraget och som visar upp det. En person får dock inte anställas, anlitas eller tas emot på annat sätt som anges i 2 kap. 31 § skollagen om inte ett registerutdrag har visats upp. Detta innebär att den enskilde kan välja mellan att visa upp utdraget eller att avstå. I det sistnämnda fallet kan dock den enskilde inte bli aktuell för tjänsten eller den aktuella placeringen. Personer som är 15 år eller äldre som är folkbokförda där pedagogisk omsorg ska bedrivas berörs också av förslaget eftersom de på begäran av kommunen ska visa upp ett motsvarande utdrag ur belastningsregistret. Om ett registerutdrag inte visas upp, får verksamheten inte bedrivas.

Som nämnts är syftet med den föreslagna regleringen att skydda barn och unga mot att på olika sätt bli utsatta för olämplig påverkan av vuxna. Det är viktigt att barn ska kunna vara trygga när de visas i skolverksamhet och att de vuxna som de kommer i kontakt med står upp för de värderingar som skolan enligt skollagen ska präglas av. Både Sveriges åtaganden i barnkonventionen och skollagen ställer krav på att barnets bästa ska beaktas vid alla åtgärder som rör barn. Redan i dag omfattar den registerkontroll som ska göras enligt skollagen flera allvarliga brott. I förhållande till gällande rätt är den inskränkning i den personliga integriteten som en utökad belastningsregisterkontroll innebär därmed förhållandevis begränsad.

Sammantaget görs bedömningen att de skäl som anförs för att den registerkontrollen som ska göras enligt skollagen ska utökas till att omfatta fler brott, har sådan tyngd att den inskränkning av den personliga integriteten som detta medför får accepteras.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Ändringen i förordningen om belastningsregister ska träda i kraft den 1 december 2024.

Bedömning: Det finns inte behov av övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget: I denna promemoria föreslås en ändring i förordningen om belastningsregister. Det är angeläget att den nya bestämmelsen träder i kraft och kan börja tillämpas så snart som möjligt för att

skydda barn och unga mot att bli utsatta för radikalisering och rekrytering till brottslighet. Förordningsändringen föreslås därför träda i kraft den 1 december 2024.

Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser.

7 Konsekvenser

7.1 Vad ska uppnås med förslaget?

Förslaget i denna promemoria innebär att den belastningsregisterkontroll som ska göras inför att personer ska anställas eller på annat sätt tas emot inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet ska omfatta fler brott. Förslaget förväntas minska risken för att barn och unga utsätts för radikalisering eller annan olämplig påverkan. Genom förslaget minskar också risken att barn och unga dras in i brottslighet. Det är nödvändigt med en förordningsändring för att kunna åstadkomma detta.

7.2 Vilka berörs av förslaget?

Personer som ansöker om en anställning inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet kommer att beröras av förslaget. Detsamma gäller personer som erbjuds eller tilldelas arbete inom sådan verksamhet under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande inom verksamheten, om det sker genom uppdrag, anställning hos någon som ingått avtal med den som bedriver verksamheten eller anställning inom annan kommunal verksamhet. Den föreslagna utökade registerkontrollen omfattar också personer som under utbildning till en lärar- eller förskollärarexamen eller yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning tilldelas plats för verksamhetsförlagd del av utbildningen inom en verksamhet som omfattas av obligatorisk registerkontroll. Även deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program som tilldelas plats för arbetspraktik eller annan programinsats inom sådan verksamhet berörs av förslaget. Personer som är 15 år eller äldre som är folkbokförda där pedagogisk omsorg ska bedrivas berörs också av förslaget eftersom de på begäran av kommunen ska visa upp ett motsvarande utdrag ur belastningsregistret.

Förslaget kommer att innebära att arbetsgivare inom skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet kommer få tillgång till ett bättre underlag inför beslut om anställning eller andra beslut om att ta emot personer i sin verksamhet. Kommunerna kommer också ha ett bättre beslutsunderlag avseende pedagogisk omsorg. I förlängningen kommer förslaget också beröra de barn och unga som genom förslaget ges ett starkare skydd mot att bli utsatta för brott eller andra typer av olämpliga beteenden.

Polismyndigheten kommer också beröras, eftersom det belastningsregisterutdrag som enskilda kan inhämta kommer att omfatta fler brott.

7.3 Förslaget medför inga nya åtaganden för kommunerna eller inskränkningar i den kommunala självstyrelsen

Enligt den kommunala finansieringsprincipen ska beslut som innebär nya obligatoriska uppgifter för kommunerna som regel åtföljas av en statlig finansiering via det generella statsbidraget. Principen gäller när riksdagen, regeringen eller en myndighet fattar bindande beslut om ändrade regler för en verksamhet (prop. 2006/07:100 s. 221). Förslaget i denna promemoria innebär inte att kommuner får några nya ekonomiska åtaganden. Det kommer att vara den enskilde som inhämtar och uppvisar registerutdraget. Redan i dag ska den som anställer eller på annat sätt tar emot någon inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet kräva in ett registerutdrag och anteckna att ett utdrag har uppvisats. Förslaget i denna promemoria kommer inte att medföra något ytterligare administrativt arbete för kommunala arbetsgivare.

Arbetsgivare kommer att få ett bättre beslutsunderlag inför anställning eller annat mottagande av personer i sin verksamhet. Även kontrollen över den som är över 15 år och folkbokförd där pedagogisk omsorg ska bedrivas kommer att bli bättre.

Den kommunala självstyrelsen regleras bl.a. i 14 kap. regeringsformen. En inskränkning i den kommunala självstyrelsen bör inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett inskränkningen (14 kap. 3 §). Innebörden av bestämmelsen är att en eventuell inskränkning i den kommunala självstyrelsen ska prövas mot en proportionalitetsprincip. Förslaget innebär inte några nya krav som inskränker kommunernas självstyre.

7.4 Konsekvenser för enskilda huvudmän

Förslaget i denna promemoria rör både offentliga och enskilda huvudmän. Konsekvenserna är i allt väsentligt de samma både för alla typer av huvudmän. Förslaget innebär inte något ytterligare administrativt arbete för den enskilda huvudman som ska anställa eller på annat sätt ta emot någon i sin verksamhet. Även enskilda arbetsgivare inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet kommer få ett bättre underlag inför beslut om anställning eller annat mottagande av personer i verksamheten.

7.5 Konsekvenserna för statliga myndigheter är få

Det utdrag ur belastningsregistret som enskilda kan få från Polismyndigheten kommer att omfatta flera brott än vad som är fallet i dag. Polismyndigheten behöver ändra sina rutiner och eventuellt ta fram nya tekniska lösningar för att kunna genomföra detta. Kostnaderna bedöms inte vara större än att de kan hanteras inom Polismyndighetens befintliga anslag.

Övriga statliga myndigheter berörs inte av förslaget.

7.6 Konsekvenserna för dem som kommer att bli föremål för registerkontroll

Förslaget innebär att det kommer kontrolleras om den som erbjuds en anställning (eller motsvarande) inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet har begått brott mot terroristbrottslagen eller brottet involverande av underårig i brottslighet. Detta innebär ett visst intrång i den personliga integriteten. Syftet med intrånget är att öka barns skydd mot att utsättas för brott eller annat olämpligt beteende. Intrånget bedöms stå i proportion till det syfte som eftersträvas (se vidare avsnitt 5). Personer som har dömts för brottet involverande av underårig i brottslighet eller terroristbrott kan dock få svårare att få anställning, anlitas eller på annat sätt tas emot i olika skolverksamheter som riktar sig till barn och unga, fritidshem eller annan pedagogisk verksamhet.

7.7 Konsekvenserna för elever och barn innebär ett ökat skydd mot att utsättas för brott

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) har alla barn samma rättigheter och lika värde (artikel 2). Konventionen fastslår också att vad som bedöms vara barnets bästa ska beaktas i första hand vid alla åtgärder som rör barn samt att alla barn har rätt att uttrycka sin mening i frågor som berör dem (artiklarna 3 och 12). Barn har enligt konventionen också rätt till utbildning (artikel 28). I skollagen anges att barnets bästa ska vara utgångspunkten i all utbildning enligt lagen (1 kap. 10 §).

Förslaget om att registerkontroll ska omfatta fler brott har utformats med utgångspunkt i principen om barnets bästa. Förslaget bedöms öka elevers skydd mot att utsättas för brott eller annat olämpligt beteende från personer som arbetar eller på annat sätt är verksamma inom skolväsendet eller annan pedagogisk verksamhet.

7.8 Konsekvenserna är positiva även ur ett funktionshinderperspektiv

Sverige har tillträtt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I den konventionen anges att konventionsstaterna, för att förverkliga rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning utan diskriminering och på lika villkor, ska säkerställa ett sammanhållet utbildningssystem på alla nivåer och livslångt lärande. Konventionsstaterna ska också bl.a. säkerställa att personer med funktionsnedsättning inte utestängs från det allmänna utbildningssystemet på grund av funktionsnedsättning och att de, på samma villkor som andra, får tillgång till en inkluderande och kostnadsfri grundutbildning av kvalitet (artikel 24). Enligt skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har

svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser (3 kap. 2 § skollagen).

Barn och unga med funktionsnedsättning kan vara i en särskild beroendeställning till vuxna som anställs, anlitas eller t.ex. genomför sin verksamhetsförlagda utbildning inom skolväsendet. Barn och unga med vissa funktionsnedsättningar kan exempelvis behöva stöd och anpassningar inte bara i undervisningen, utan också i samband med måltider, hygien etc. Förslaget innebär att barn och unga med funktionsnedsättning kan få ett utökat skydd och därmed känna sig trygga i förhållande till de vuxna som arbetar med dem.

7.9 Konsekvenser för jämställdheten

Syftet med jämställdhetspolitiken är att ge lika rättigheter och möjligheter för kvinnor och män respektive flickor och pojkar att forma samhället och sina egna liv. Diskrimineringslagen (2008:567) förbjuder diskriminering som har samband med kön och diskriminering får inte förekomma i skolan (1 kap. 4 § och 2 kap. 5 §). När det gäller jämställdhet mellan män och kvinnor är det förslag som lämnas könsneutralt. Även med bestämmelser som gäller lika för alla kan emellertid olika grupper påverkas av dem i olika utsträckning. För brottet involverande av underårig i brottslighet finns ännu inte någon officiell statistik. De senaste tio åren har ett fåtal personer (samtliga män) lagförts för brott mot terroristbrottslagen eller motsvarande äldre lagstiftning (Brås officiella kriminalstatistik för åren 2012–2022). Det låga antalet lagföringar gör det svårt att dra några slutsatser eller identifiera några trender kopplat till könsfördelning i statistiken.

7.10 Konsekvenser för de integrationspolitiska målen och målet för regeringens politik mot utanförskap

I de integrationspolitiska målen anges att alla ska ha lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Förslaget innebär att alla barn och unga, oavsett etnisk och kulturell bakgrund, i högre utsträckning än i dag kommer att skyddas mot olämplig påverkan och att bli involverade i brottslighet.

7.11 Konsekvenser relaterade till Sveriges medlemskap i Europeiska unionen

Förslaget berör frågor om personuppgiftsbehandling som regleras i EU-rätten genom EU:s dataskyddsförordning. En dataskyddsanalys finns i avsnitt 5. Den personuppgiftsbehandling som kommer att vara nödvändig med anledning av förslaget bedöms vara förenlig med EU-rätten.

Referenser

Brå (2021). Dödligt skjutvapenvåld i Sverige och andra europeiska länder. En jämförande studie av nivåer, trender och våldsmetoder. Brottsförebyggande rådet, Rapport 2021:8.

Brås officiella kriminalstatistik för åren 2012–2022.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

Förenta nationerna (1989). Förenta nationernas konvention den 20 november 1989 om barnets rättigheter.

Förenta nationerna (2006), Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Polismyndigheten m.fl. (2023). Myndighetsgemensam lägesbild organiserad brottslighet 203. Dnr A2015.519/2023.

Prop. 1999/2000:123 Lämplighetsprövning av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

Prop. 2006/07:100 2007 års ekonomiska vårproposition.

Prop. 2007/08:28 Utvidgad registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

Prop. 2020/21:152 Vissa insatser för ökad lärarkompetens.

Prop. 2021/22:57 Tydligare krav på fristående förskolor, skolor och fritidshem med konfessionell inriktning.

Prop. 2021/22:133 En samlad straffrättslig terrorismlagstiftning.

Prop. 2022/23:53 Skärpta straff för brott i kriminella nätverk.

Prop. 2022/23:73 En särskild straffbestämmelse för deltagande i en terroristorganisation.

SFS 1951:649 Lag om straff för vissa trafikbrott.

SFS 1962:700 Brottsbalk.

SFS 1968:64 Narkotikastrafflag.

SFS 1971:69 Skattebrottslag.

SFS 1974:152 Kungörelse om beslutad ny regeringsform.

SFS 1991:1969 Lag om förbud mot vissa dopningsmedel.

SFS 1992:860 Lag om kontroll av narkotika.

SFS 1998:620 Lag om belastningsregister.

SFS 1999:42 Lag om förbud mot vissa hälsofarliga varor.

SFS 1999:1134 Förordning om belastningsregister.

SFS 2000:873 Lag om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

SFS 2000:1225 Lag om straff för smuggling.

SFS 2002:444 Lag om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall.

SFS 2003:148 Lag om straff för terroristbrott.

SFS 2007:612 Bidragsbrottslag.

SFS 2008:567 Diskrimineringslag.

SFS 2010:299 Lag om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet.

SFS 2010:800 Skollag.

SFS 2010:1662. Alkohollag.

SFS 2014:307 Lag om straff för penningtvättsbrott.

SFS 2018:218 Lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

SFS 2018:1138 Spellag.

SFS 2022:666 Terroristbrottslag.

SKOLFS 2010:37 förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

Skolinspektionen (2019). Återkallande av godkännande efter tillsyn av Safirskolan AB. Beslut 2019-12-09. Dnr SI-2019:3330.

Skolinspektionen (2020). Återkallelse av godkännande efter tillsyn av Nya Kastets skola AB. Beslut 2020-11-09. Dnr 2018:11114.

Skolinspektionen (2021). Återkallande av godkännande efter tillsyn av Al-Azhar Stiftelsen i Örebro. Beslut 2021-06-10. Dnr SI 2019:7842.

Skolinspektionen (2022a). Återkallande av godkännande efter tillsyn av Stiftelsen Imamskolan i Uppsala kommun. Beslut 2022-05-05. Dnr 2021:6974.

Skolinspektionen (2022b). Återkallande av godkännande efter tillsyn av Stiftelsen Framstegsskolan i Stockholms kommun. Beslut 2022-05-05. Dnr 2021:6975.

SOU 2019:49. En ny terroristbrottslag.

Totalförsvarets forskningsinstitut (2017). Hatbudskap och våldsbejakande extremism i digitala miljöer. Rapport FOI-R—4392.